

การพัฒนาการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง

THE DEVELOPMENT OF MUSICAL NOTES LEARNING BY USING THE
MELODION TRAINING PACKAGES FOR 6TH GRADE STUDENTS OF BAN
NONGKHUANG SCHOOL

ผู้วิจัย : พรวิไล จุลเสวก

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล พงศ์สุวรรณ

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกทักษะเมโลเดียนให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนกับการสอนแบบเดิม 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านหนองขวาง อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการสุ่มแบบง่าย เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน แผนการสอน แบบทดสอบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที (t-test) และ Dependent Samples Test และ Independent Samples Test ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน มีประสิทธิภาพ 80.61/88.00
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยการสอนแบบเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในการเรียนดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนดนตรีสากล ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน

ABSTRACT

The purposes of the study were to 1) develop the efficient Melodion training packages up to the learning achievement of students through the use of Melodion training packages with the conventional instruction, and 3) explore student' satisfaction on learning musical notes by the use of Melodion training packages. The sample group included 20 of 6th grade students studying in the second semester of the 2006 academic year, at Ben Nongkuang School. Amphoe Khumuang, Buriram Province, which 10 of them were randomly assigned to the experiment group and the other 10 in the control group. The research instruments were the Melodion training packages. Lesson plans, learning achievement tests, and a set of satisfaction questionnaire. The data were statistically analyzed by the percentage, mean, standard deviation, and t-test (dependent and independent sample t-test). The study revealed the following results:

1. The Melodents' learning packages standard of 80.61/80.00.
2. Students' learning achievement through the use of the Melodion packages was higher than that of those with the conventional instructional at the .01 level of significance.
3. More then 80 % of students were satisfied through the use of the Melodion training packages.

Suggestions from the research included: various and interesting activities for encouraging students, adequate instruments provision and appropriate keeping, and student closely supervised by the teachers.

Keywords: Melodion training packages, learning musical notes

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เพราะดนตรีเป็นศิลปะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอารมณ์ความรู้สึก คนตรีสามารถกลมกล่อมเอาอารมณ์และความคิดของมนุษย์ได้ ทำให้ผู้ที่ได้สัมผัสกับดนตรี เกิดความรู้สึกชื่นชมทำให้มีความสุขเยือกเย็นช่วงสังเกต พิจารณาไตร่ตรองและเห็นคุณค่าในความงามของดนตรี ความรู้สึกดังกล่าวไม่สามารถรับรู้และสัมผัสได้ทุกคน หากแต่ต้องเรียนรู้สัมผัสและสร้างความเข้าใจ จึงจะส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้นดนตรีจึงถือว่ามีค่าสำคัญยิ่งต่อมนุษย์ซึ่งสามารถสื่อความหมายและถ่ายทอดความนึกคิดให้เข้าถึงกันด้วยเสียง ด้วยทักษะการขับร้องการเล่นเครื่องดนตรี และการเขียนเป็นโน้ตดนตรี

การศึกษาดนตรี สามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความถนัดหรือความสนใจหรือเรียนได้จาก การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ส่วนการเรียนให้ได้ผลนั้นควรเริ่มเรียนเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

ในชีวิตของทุกคน เช่น ควรเริ่มต้นเรียนดนตรีในชั้นอนุบาล บางคนเริ่มตั้งแต่อายุสองขวบครึ่ง ด้วยวัยขนาดนี้เด็กจะได้รับการเรียนรู้ได้ดีที่สุดในการพัฒนาอนาคตของประสาทรูและพัฒนารสนิยมในดนตรีที่ดี ดังผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ พบว่า การรับฟังกล่อมเนื้อนิ้วมือและการเปล่งเสียงของเด็ก จะพัฒนาแตกต่างกันไปตามการเจริญเติบโตทางร่างกาย ที่สำคัญที่สุดคือ การฟังจะพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเด่นชัดขึ้นในช่วงอายุ 4-6 ขวบและการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือจะรวดเร็วและเด่นชัดในเด็กวัย ช่วงอายุ 7-12 ปี (ชัชชัย นาควงษ์. 2541: 3) และการที่เด็กจะเกิดความเข้าใจดนตรี มีทักษะทางดนตรีและมีทักษะที่ดีต่อคนตรีนั้น ครูต้องพยายามจัดประสบการณ์ทางดนตรีให้เด็กได้รับรู้หลาย ๆ ด้าน ซึ่งการรับรู้ที่หมายถึง การได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ฯลฯ ยิ่งรับรู้มากเท่าใดความเข้าใจยิ่งชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นเด็กในวัยดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับการฝึกหัดและเสริมสร้างความสามารถพื้นฐานด้านดนตรี (อรรรรณ บรรจงศิลป์. 2535: 70)

การสอนดนตรีควรสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลหรือระดับประถมศึกษา ปรัชญาและแนวคิดของการจัดการศึกษาจึงต้องให้เด็กรักดนตรี การที่เด็กจะรักดนตรีได้ เด็กก็ต้องได้เรียน ได้เล่น ความรักจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีความผูกพันที่จะเรียนรู้และเล่นดนตรีได้พอสมควร หากเด็กไทยทุกคนได้สัมผัสได้เล่นดนตรีผ่านสื่อและเครื่องมือประกอบการเรียนเรียง การบรรเลงอย่างมีความสุขและสนุกสนาน จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว เกิดความคิดสร้างสรรค์ในขั้นสูง การพัฒนาสมองเด็กโดยผ่านกิจกรรมดนตรีจึงเป็นการวางพื้นฐานสำหรับเด็กที่จะเติบโตต่อไปในอนาคต เด็กจะเป็นผู้ที่มีความคิดฉับไวในการแก้ปัญหาเพราะดนตรีช่วยพัฒนาความฉลาดให้กับเด็กในขณะเดียวกันก็จะเป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมมีความประณีตมีเสน่ห์และมีความงามอยู่ในตัว (กรมวิชาการ. 2545 :7)

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในปัจจุบัน ได้บรรจุเนื้อหาทางดนตรีไว้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งได้กำหนดวิชาดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระศิลปะ จากการศึกษาตามผลการใช้หลักสูตรได้ข้อมูลว่าครูส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในการสอนวิชาดนตรี บางครั้งละเว้นการสอนบางเรื่องเนื่องจากขาดความรู้และทักษะ เช่น การอ่านโน้ต สัญลักษณ์ต่างๆ ทางดนตรี นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้สอนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เนื่องจากขาดอุปกรณ์ ไม่มีเครื่องดนตรี (จันทร์เพ็ญ พงศ์ศิริแสน. 2540: 4) เช่นการเรียนการสอนแขนงดนตรี - นาฏศิลป์ ในจังหวัดบุรีรัมย์ และศรีสะเกษ มีปัญหาในเรื่องการขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน ครูมีความหนักใจกับการสอนวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ ครูยังมีทัศนคติไม่ดีต่อการสอนดนตรี ไม่มีความมั่นใจในการสอนดนตรี - นาฏศิลป์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียน ทั้งสามจังหวัดต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด และจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ขาดครูผู้สอนวิชาดนตรีทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาดนตรีและไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้เพราะครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ถนัดในการสอนดนตรี (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. 2535: 4)

ปัจจุบันผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง เป็นเวลา 6 ปี พบว่าการเรียนวิชาดนตรีนักเรียนมักจะมีปัญหาเรื่องโน้ตสากลเบื้องต้นคือไม่สามารถบอกค่าของตัวโน้ตและไม่สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีตามโน้ตที่กำหนดให้ได้ซึ่งส่งผลทำให้การสอนของครูไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวิชาดนตรีทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นอกจากการสัมภาษณ์สังเกต และสอบถามครูผู้สอนซึ่งอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนอยู่ ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยเฉพาะเรื่องโน้ตสากลเบื้องต้นนี้เพราะครูไม่มีความรู้ความสามารถในการอ่านและเขียนโน้ตสากล ประกอบกับไม่มีสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ เมื่อเป็นเช่นนี้ครูจึงไม่สนใจที่จะสอนวิชาดนตรีถึงแม้ว่าครูบางคนจะผ่านการอบรมการสอนดนตรีมาแล้วก็ตาม ซึ่งทำให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา

จากสภาพปัญหาดังกล่าวรวมทั้งประสบการณ์ในการสอนของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นที่จะหาทางแก้ปัญหการสอนดนตรีโดยหาทางพัฒนากระบวนการเรียนการสอนดนตรีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากลด้วยการใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนขึ้นมา จะทดลองใช้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถแก้ไขปัญหในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีของครูที่ยังช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนเรื่องโน้ตดนตรีสากลโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน กับนักเรียนที่เรียนเรื่อง โน้ตดนตรีสากลโดยการสอนแบบเดิม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวางมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโน้ตดนตรีสากลของนักเรียนที่ใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้การสอนแบบเดิม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 1

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในการเรียน วิชาดนตรีสากลโดยใช้ฝึกทักษะเมโลเดียน ในระดับพึงพอใจมาก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ชุดฝึกการสอนดนตรีที่มีประสิทธิภาพ คือชุดฝึกทักษะเมโลเดียน
2. ได้สื่อการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนวิชาดนตรีมากขึ้น
3. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนวิชาดนตรีสากล จัดกิจกรรม สื่อการสอนและค้นหาวิธีการสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินและเกิดทักษะในการเรียนดนตรีสากล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง อำเภอกู่เมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 20 คน
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง อำเภอกู่เมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการสุ่มแบบง่าย เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ การเรียนรู้โน้ตดนตรีสากลโดยใช้ ชุดฝึกทักษะ เมโลเดียน
ตัวแปรตาม ได้แก่
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง โน้ตดนตรีสากลของนักเรียน โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน
ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 10 ชั่วโมง โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน และการสอนแบบเดิม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนเรื่อง โน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดทักษะฝึกเมโลเดียน กับนักเรียนที่เรียนเรื่อง โน้ตดนตรีสากลโดยการ สอนแบบเดิม

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึก ทักษะเมโลเดียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวางมี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโน้ตดนตรีสากลของนักเรียนที่ใช้ชุดฝึกทักษะ เมโลเดียนสูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้การสอนแบบเดิม
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชาดนตรีสากลโดยใช้ชุดฝึกทักษะ เมโลเดียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง อำเภอคู เมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2549 จำนวน 20 คน
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง อำเภอคู เมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการ สุ่มแบบง่าย เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย
  1. แผนจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ เรื่องโน้ตสากลเบื้องต้น จำนวน 10 แผน ใช้เวลา 10 ชั่วโมง
  2. ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ชุด
  3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ
  4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากลโดย ใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพร้อมกัน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ดำเนินการสอน

กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน

กลุ่มควบคุม สอนโดยวิธีการสอนแบบเดิม

3. ทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

4. นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกทักษะเมโลเดียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ตามเกณฑ์ 80/80 ด้วยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ E_1/E_1

2. หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (P) และค่าความเชื่อมั่น

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโน้ตดนตรีสากลของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนและการสอนแบบเดิม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)

ทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบ Independent Samples Test

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะเมโลเดียน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 80.61/88.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนและนักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบเดิมก่อนทดลองไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากการทดลอง นักเรียนที่เรียนดนตรีโดยใช้ชุดฝึก

ทักษะเมโลเดียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนดนตรีโดยการสอนแบบเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ดนตรีสากลโดยใช้ชุดฝึกทักษะ เมโลเดียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากลโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 80.61/88.00 หมายความว่า ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนด้วยชุดฝึกทักษะเมโลเดียนเฉลี่ยร้อยละ 88.00 แสดงว่า ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ถือว่าการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากลโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมถวิล พูลทจักร (2539: บทคัดย่อ) ประไพณี ไชยวรรกุล (2539 :บทคัดย่อ) และวณิ ถัดดาภรณ์ (2542: บทคัดย่อ) ซึ่งงานวิจัยพบว่า ชุดฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 และผลการวิจัยของนิติรัตน์ เล็กสรารุณ (2545: บทคัดย่อ) กุมารี สุวรรณสิงห์ (2543 : บทคัดย่อ) และจันทนา คชประเสริฐ (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน พบว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.01/89.82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ศิริพร นัตตะพงษ์ (2543: บทคัดย่อ) และอำไพวรรณ ศรีวรรณ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน ซึ่งก็ได้พบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้การที่ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้น เนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ได้รับการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขให้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนมีความสอดคล้องตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมในการฝึกทักษะเมโลเดียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นอย่างดี

1.2 กิจกรรมในการฝึกเป็นไปตามขั้นตอน เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนที่จะเรียนได้ ผู้เรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.3 ในการฝึกแต่ละครั้งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการฝึกด้วยตนเอง คอยให้ความช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด ให้กำลังใจ เสริมแรงและให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา ซึ่งทำให้นักเรียนรู้สึกมั่นใจในการฝึก และประสบผลสำเร็จในเวลาไม่นาน

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนมีประสิทธิภาพ 80.61/88.00

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนกับการสอนแบบเดิม พบว่าก่อนทดลองนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีไม่แตกต่างกัน แต่หลังทดลองนักเรียนที่เรียนทั้งสองวิธีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มหลังเรียนที่เรียนโน้ตดนตรีสากลโดยใช้ชุดฝึกทักษะ เมโลเดียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโน้ตดนตรีสากลโดยการสอนแบบเดิม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ พงศ์สุวรรณสิน (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ฝึกการคิดตามหลัก โยนิ โสมนสิการที่มีต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดฝึกมีคะแนนการตัดสินใจแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ใช้ชุดฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ พิมใจ อุทิศ (2539: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกสมรรถภาพด้านกระบวนการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า สมรรถภาพด้านกระบวนการแก้ปัญหาของกลุ่มที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกกับกลุ่มที่เรียนตามปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ สมหวัง แสงสุนันท์ (2540 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระหว่างการใช้ชุดการสอนและการสอนปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดการสอนสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของอรพิน สุขเกษม (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดการสอนสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นดนตรีสากลเป็นไปตามสมมติฐานเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

2.1 นักเรียนที่เรียนโน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนมีความสนใจกระตือรือร้นและสนุกสนานในการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนดนตรีโดยการสอนแบบเดิมเนื่องจากเป็นสิ่งที่นักเรียนชอบ และอยากฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี

2.2 ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เนื่องจากการเรียนดนตรีเป็นเรื่องของการฝึกทักษะ ทั้งการฟัง การร้อง การอ่านโน้ต และการปฏิบัติเครื่องดนตรี ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนจึงเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงและมีโอกาสฝึกฝนทักษะอย่างเพียงพอ เพื่อให้ นักเรียนเกิดทักษะให้มากที่สุด

2.3 การเรียนรู้นโน้ตสากลโดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 80.59/88 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการเรียนรู้ดนตรีสากลอย่างดีหลังจากใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นของนักเรียนหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ดนตรีสากล ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประไพณี ไชยวรกุล (2539:บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการใช้ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในการเรียน โดยการใช้ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยและผลการวิจัยของเนติญา เอี่ยมครอง (2545: บทคัดย่อ) และงานวิจัยของชุดิมา นวลพลับ (2546:บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้ชุดการสอนสำเร็จรูปเรื่องซอด้วง พบว่า ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนการสอนตามชุดการเรียนการสอนสำเร็จรูปซอด้วง ส่วนพินิตร์ กลับทวี (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการสอนปฏิบัติห้องวงใหญ่เรื่องเพลงเดี่ยวพญาโศก พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน และผลการวิจัยของดวงเดือน อุปต์การ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของศรัทธา เหมือนถนอม (2546: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความพึงพอใจของครูที่มีต่อชุดฝึกทักษะการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะเมโลเดียนในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

3.1 ชุดฝึกทักษะเมโลเดียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการเรียนให้สูงขึ้นสังเกตจากคะแนนหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก และเป็นชุดฝึกที่เน้นการปฏิบัติจริงก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.2 กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย มีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็นและชุดฝึกมีความหลากหลาย น่าสนใจ จึงทำให้ผู้เรียนมีความพอใจและให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

3.3 ในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนได้แสดงออกให้มากที่สุด โดยครูคอยเป็นผู้ชี้แนะ ช่วยเหลือ เอาใจใส่ ช่วยเสริมแรงและคอยให้กำลังใจ ให้ความสำคัญกับนักเรียนจึงทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก ส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าว ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความพอใจต่อชุดฝึกทักษะเมโลเดียนในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้สอนควรจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อที่หลากหลายและน่าสนใจ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา

ควรจัดหาเครื่องดนตรีให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและมีการดูแลรักษาเครื่องดนตรี ให้อยู่ในสภาพที่ดี

ควรดูแล แนะนำ การฝึกทักษะของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

การศึกษาชุดฝึกทักษะที่ช่วยพัฒนาทักษะการเล่นดนตรี โดยเน้นการพัฒนาด้านจังหวะ เพื่อให้ผู้เรียนมีความแม่นยำเรื่องจังหวะมากยิ่งขึ้น

ควรพัฒนาชุดฝึกทักษะนี้ เพื่อนำไปใช้ในการฝึกทักษะดนตรีชนิดอื่น และทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ

ควรศึกษาเปรียบเทียบทักษะด้านดนตรีของนักเรียนที่ฝึกโดยใช้ชุดฝึกกับการฝึกโดยเทคนิคการสอนแบบอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุมารี สุวรรณสิงห์. (2543). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออเบื้องต้น ในรายวิชาดนตรีไทยปฏิบัติตามความถนัด 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิรวรรณ พงศ์สุวรรณสิน. (2542). ผลการใช้ชุดฝึกการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการที่มีต่อการตัดสินใจแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทนา คชประเสริฐ. (2542). การสร้างชุดการสอนฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงพื้นเมืองภาคกลางเรื่องเพลงเทพทอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จันทร์เพ็ญ พงศ์ศิริแสน. (2540). ชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (แขนงดนตรีนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาโท ศศ.ม. (การประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. (2535). คู่มือนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชุตินา นวลพลับ.(2546). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนดนตรีไทยเรื่อง ซอด้วง สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดวงเดือน คุปต์คาร.(2542). **การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้องสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.**

ธวัชชัย นาควงษ์. (2541). **การสอนดนตรีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

นิติรัตน์ เล็กสรารุช. (2545). **การหารประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องเครื่องดนตรีไทยในวงมโหรี เครื่องคู่ผ่านทักษะการฟัง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.**

เนติญา เอี่ยมครอง. (2545). **ผลสัมฤทธิ์ของการใช้ชุดการสอนสำเร็จรูปเรื่องซอด้วง ของโปรแกรม วิชาดนตรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

ประไพณี ไชยวรกุล. (2539). **การใช้ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

พิมพ์ใจ อุทิศ. (2539). **ผลการใช้ชุดฝึกสมรรถภาพด้านกระบวนการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

พินิตร์ กลับทวี. (2542). **การศึกษาพัฒนาชุดการสอนปฏิบัติม้องวงใหญ่เรื่องเพลงเดี่ยวพญาโศก สำหรับนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นกลาง ปีที่ 3 วิชาเอกปี่พาทย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.**

ศิริพร นัตตะพงศ์. (2543). **ประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง การผสมเสียงผ่านทักษะการฟัง สำหรับนักศึกษาศาสนาโบราณราชภัฏพิบูลสงคราม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(ดนตรี). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.**

ศรัทธา เหมือนถนอม. (2546). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความพึงพอใจของครูที่มีต่อชุดฝึก ทักษะการวิจัยในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(บริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.**

สมถวิล พูลทาจกร. (2539). **การใช้ชุดฝึกทักษะการเล่นดนตรี"จะเข้" สำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

สมหวัง แสงสุนานนท์. (2540). **การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ**

ระหว่างการใช้ชุดการสอนและการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วณิ ลัดดาภรณ์. (2542). การศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกซ้ำร้องประสานเสียงในรายวิชา MSID 102 การขับร้องประสานเสียง มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา).

นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรวรรณ บรรจงศิลป์. (2535). สารสนเทศศึกษา : คู่มือปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรพิน สุขเกษม. (2541). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระหว่างการใช้ชุดการสอนและการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อำไพพรรณ ศรีวรรณ. (2547). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนทักษะการเป่าลู่วีลอร์เดอร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

